

U P U T S T V O

o obavezi iskazivanja tačnih podataka na prijavama

Uprava za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu: UIO) usmjerila je svoje usluge ka poreskim obveznicima, osiguravajući punu podršku u ostvarenju svojih prava kao i pravovremene informacije o ispunjenju svih svojih obaveza.

Budući da prihodi od indirektnih poreza čine više od 90% ukupnih poreskih prihoda Bosne i Hercegovine, obaveza UIO je i stalna edukacija obveznika, posebno novih obveznika, čime bi se smanjio rizik netačnog prijavljivanja iznosa obaveze/poreskog kredita na prijavama.

Ovo uputstvo predstavlja kratki osvrt na značajnije zakonske odredbe, kojima se definiše obaveza iskazivanja tačnih podataka na prijavama i pravo obveznika na podnošenje izmjenjene/dodatne prijave, te je upućeno svim poreskim obveznicima a naročito novo registrovanim obveznicima. Navedenim se želi još jednom napomenuti obveznike da u slučaju utvrđivanja razreza poreza u postupku kontrole, ovlaštena lica UIO dužna su sankcionisati utvrđene prekršaje za određene radnje. Uputstvom se želi podsjetiti obveznike na obavezu tačnog iskazivanja svih podataka u prijavama, kako ne bi snosili određene posljedice u slučaju nepostupanja po zakonskim odredbama.

Obaveza tačnog iskazivanja podataka na prijavama

U Poglavlju XI Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Službeni glasnik BiH“ broj: 09/05, 35/05, 100/08 i 33/17) propisan je period oporezivanja, obračunavanja i plaćanja PDV. Pojam poreska PDV prijava definisana je kao jedinstvenom obrascu prijave PDV odnosno P PDV prema članu 39. Zakona o porezu na dodatu vrijednost i članom 78. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Službeni glasnik BiH“ broj: 93/05, 21/06, 60/06, 6/07, 100/07, 35/08, 65/10, 85/17, u daljem tekstu: Pravilnik). Takođe, članom 38. Zakona definisan je i pojam poreski period, prema kojem isti odgovara jednom kalendarskom periodu (mjesecu).

Odredbom člana 63. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“ broj: 89/05 i 100/13) određeno je da podaci i činjenice, navedeni u prijavi samooporezivanja, ispravama, obavještenjima i bilo kojim drugim dokumentima koje podnese obveznik koji ima obavezu poštovanja propisa iz oblasti indirektnih poreza, smatraju istinitim prijavama obveznika te da se mogu ispravljati samo dokazivanjem suprotnog.

U pomenutom Poglavlju XI se navodi da je obveznik dužan obračunati PDV za određeni poreski period na osnovu ukupnog prometa dobara ili usluga iskazanih u tom periodu, te da svoju obračunatu poresku obavezu isti je obavezan navesti u mjesečnoj prijavi. PDV prijava se podnosi do 10-og u mjesecu po isteku poreskog perioda, i ista se podnosi bez obzira da li obveznik dužan platiti PDV u datom periodu.

Takođe obveznik može provjeriti da li je prijavu popunio ispravno u skladu sa Uputstvom za popunjavanje PDV prijave, a na WEB stranici UIO dostupan je elektronski obrazac kojim se može provjeriti matematička ispravnost prijave. Poreski obveznici koji podliježu obavezi plaćanja istu su dužni izvršiti uplatu u zakonskom roku do 10-og u mjesecu po isteku poreskog perioda.

Svaki obveznik dužan je voditi poslovne knjige sa dovoljno podataka koji omogućuju urednu primjenu PDV-a što je propisano članom 56. Zakona o porezu na dodatu vrijednost odnosno prema članu 120. Pravilnika isti je u obavezi obezbijediti tačno, pravilno i blagovremeno obračunavanje obaveze PDV-a za svaki poreski period. Svaki poreski obveznik mora knjigovodstvo voditi u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim načelima i računovodstvenim standardima i prema Zakonu o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine.

Pravo na izmjenjenu/dodatnu poresku prijavu

Pored nabrojanih obaveza i dužnosti poreski obveznik ima pravo podnijeti izmjenjenu ili dodatnu poresku prijavu u roku propisanom za redovno podnošenje prijave ili sve do isteka perioda od pet godina od roka za redovno podnošenje prijave samooprezivanja odnosno poreske prijave što je definisano članom 76. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“ broj: 89/05 i 100/13).

Zakonom o administrativnim taksama u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 03/08, 42/08, 03/10, 98/12, 15/14, 78/14, 32/17, 53/17 i 62/17) propisano je da se za TAR. broj 83. koji je namijenjen za podneske u vidu za zahtjeva molbi, prijedloga, prijava, ako u ovoj poglavlju nije propisana druga takse, plaća taksa u iznosu od 10,00 KM. Shodno navedenom, obveznici koji podnose izmijenjene i/ili dodatne PDV prijave dužni su platiti administrativnu taksu u iznosu od 10,00 KM.

Članom 5. Uputstva o načinu postupanja sa prijavama za porez na dodatu vrijednost i prijavama akcize i razrezom poreza po službenoj dužnosti („Službeni glasnik BiH“ broj: 27/19) detaljnije je regulisan postupak sa izmjenjenim ili dopunskim prijavama. U stavu (2) ovog člana Uputstva propisano je da obveznik ima mogućnost, nakon što je prijavu prethodno izmjenio ili dopunio, da istu ponovo izmjeni ili dopuni, te je stavom (3) definisano da u slučaju kada je obveznik prethodno dopunio svoju prijavu istu ponovo može samo da dopuni. Poreski obveznik ne može podnijeti izmjenjenu ili dodatnu prijavu za poreski period za koji je otvoren nalog za potpunu ili djelimičnu kontrolu, a o čemu se obavještava putem ePortala.

Iz naprijed navedenog evidentno je da obvezniku ima pravo više puta da izmjeni odnosno dopuni prijavu na propisani način. Pravo na izmjenju odnosno dopunu poreske prijave predstavlja rizik negativnog učinka na poreski prihod zbog iznosa koji su netačno iskazani na prijavi što zbog greške, što namjerno. Stalnom edukacijom obveznika i ukazivanjem na izmjenju zakonskih odredbi umanjio bi se rizik netačnog prijavljivanja podataka usljed nedovoljne informisanosti poreskih obveznika.

Kao što je već spomenuto obveznik ima pravo podnijeti izmjenjenu poresku prijavu, u slučaju ako obveznik povećava svoju poresku obavezu ili smanjuje poreski kredit/povrat obvezniku se obračunava zatezna kamata po stopi od 0,04 % dnevno za svaki dan kašnjenja od zakonskog roka plaćanje obaveze prema članu 10. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja i naknadni teret prinude u iznosu od 5% od dužnog iznosa obaveze prema članu 11. ovog Zakona.

Poglavljem VI Zakona o postupku indirektnog oporezivanja uređen je postupak kontrole. Članom 92. ovog Zakona propisana je svrha kontrole indirektnih poreza, kojom se kontroliše poštovanje obaveza po osnovu indirektnih poreza i vrši ispravka stanja sa ciljem provjere pouzdanosti i tačnosti informacija podnesenih od obveznika indirektnih poreza, te između ostalog i utvrđivanje razreza indirektnog poreza kao rezultata kontrole.

Članom 93. ovog Zakona propisano je da se kontrolom indirektnih poreza vrši provjera knjiga, evidencija, spisa, faktura, vaučera ili bilo kojih podataka koje bi UIO trebala da zna. Dalje je propisano da je inspektorima UIO dozvoljen ulazak u poslovne prostorije ili bilo koji drugi objekat, te da su obveznici dužni pružiti svu neophodnu pomoć i saradnju. Zapisnikom o kontroli predlažu se neophodne ispravke stanja, prijedlog razreza obaveze poreza ili se konstatuje njihova ispravnost. Zakonskom odredbom 100. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja propisan je sadržaj Zapisnika o kontroli, koji između ostalog treba da sadrži po tački (f) navednog člana i nalaz inspektora u vezi sa postojanjem prekršaja koji se tiču indirektnih poreza.

Obveznik ima pravo da podnese primjedbe u roku od pet radnih dana od dana dostavljanja zapisnika o kontroli prema članu 101. stavu (2) ovog Zakona. U slučaju da obveznik u utvrđenom roku ne iznese

primjedbe na prijedlog razreza, prijedlog razreza postaje konačan i donosi se rješenje o razrezu dodatne porezne obaveze prema stavu (3) člana 101. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja.

Odredbom člana 33. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja propisano je da se dobrovoljno plaćanje iznosa indirektnog poreza koji prozilazi iz razreza poreza utvrđenog od strane UIO vrše do 15. u mjesecu nakon isteka mjeseca u kojem je izvršen razrez poreza. Kao što je to već ranije rečeno odredbom člana 10. ovog Zakona propisano je da se na iznose indirektnih poreza koji nisu uplaćeni u zakonskom roku plaća zatezna kamata po stopi 0,04% po danu.

U skladu sa odredbom 3. stav (1) Zakona o postupku prinudne naplate indirektnih poreza („Službeni glasnik BiH“ broj: 89/05 i 62/11) propisano je da se za dugovanja koja prozilaze iz razreza poreza utvrđenog postupkom kontrole, period prinudne naplate počinje narednog dana od dana isteka roka za dobrovoljno plaćanje kako je propisano Zakonom o postupku indirektnog oporezivanja, dok je stavom (4) istog člana propisano da početak perioda prinudne naplate povlači za sobom potraživanje potraživanje zatezne kamate, naknadnog tereta prinude i ako postoje troškova postupka.

Prekršajne sankcije

Kao što je već spomenuto obavezna tačka Zapisnika o kontroli je nalaz inspektora o postojanju prekršaja.

Članom 108. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja definisan je pojam prekršaja, kao i vrste prekršaja. Stavom (1) ovog člana prekršaji indirektnih poreza su radnje ili propusti, izvršeni namjerno ili iz nehata, koji su kao takvi utvrđeni i sankcionisani u ovom ili bilo kojem drugom zakonu o indirektnim porezima, a koji su prema stavu (2) razvrstani na lakše, teže i teške prekršaje. Član 119. stav (1) ovog Zakona definiše prekršaj zbog podnošenja netačnih podataka u prijavama indirektnih poreza ili carinskih isprava koje sadrže nepotpune, netačne ili lažne podatke, a stavovima (2) - (6) određene su sankcije za isti.

Prema zakonskoj odredbi člana 104. stav (1) Zakona o postupku indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“ broj: 89/05 i 100/13) definisano je da će se obveznicima indirektnih poreza i subjektima navedenim u članu 18. ovog Zakona (fizička i pravna lica i druga lica koja nemaju svojstvo pravnog lica) izreći sankcija za prekršaje po osnovu indirektnih poreza kada su za njih odgovorni. Dok je stavom (3) ovog člana uređeno da lica koja dobrovoljno isprave stanje indirektnog poreza (podnesu izmjenjenu/dodatnu prijavu) ili isprave nepravilna dokumenta ili druge netačne informacije prethodno dostavljene UIO neće biti odgovorna za prekršaje.

Poglavlje XIX Zakona o porezu na dodatu vrijednost uređuje prekršaje koje poreski obveznik napravi svojim činjenjem ili nečinjenjem određenih radnji u skladu sa ovim zakonom.

Članom 67. stavom (1) ovog Zakona popisano je po tačkama 14 prekršaja (npr. kao što je prekršaj po tački 2. navedenog člana glasi „ ne obračuna i ne plati PDV na osnovicu uskladu sa članom 20. zakona bit će novčano kažnjen u iznosu koji odgovara iznosu od 50% od neobračunatog ili neplaćenog iznosa, a minimalno u iznosu od 100 KM“; ili po tački 3. ovog člana je „ne obračuna i ne plati ili pogrešno obračuna i plati PDV u skladu sa stavom 2. člana 38. i stavom 5. člana 39. ovog zakona bit će novčano kažnjen u iznosu koji odgovara iznosu od 50% od neplaćenog ili pogrešno obračunatog iznosa, a minimalno u iznosu od 100 KM“ i drugi), koji podliježu novčanim kaznama. Navedeni prekršaji u stavu (1) ovog člana izuzev tačke 4. su prekršaji koji se utvrđuju postupkom kontrole. A stavom (2) ovog člana određeno je da i ovlašteno lice koje radi za pravno lice podliježe istoj novčanoj kazni kao i pravno lice koje je propisano prethodnim stavom. Stavom (3) člana 67. navodi se da se kazne koje su propisane stavovima (1) i (2) povećavaju za 50% u određenim slučajevima.

Dakle, prema svemu navedenom obveznik je dužan blagovremeno podnijeti poresku prijavu sa tačnim podacima, te izvršiti uplatu obaveze po osnovu obračunatog PDV u zakonskom roku. Poreskom obvezniku je ostavljeno pravo izmjene/dopune podataka prijave, koju je dostavio UIO. U slučaju da

obveznik svoju poresku obavezu naknadno povećava odnosno smanjuje poreski kredit/povrat, istog sljeduje plaćanje zatezne kamate na kašnjenje i tereta prinudne naplate zbog netačno prijavljenih podataka u poreskoj prijavi. Pored toga, tačnim prijavljivanje i plaćanjem svojih obaveza poreski obveznici izbjegavaju mogućnost kršenja propisa, a samim tim i sankcija. Osim što isti podliježe izricanju prekršaja obvezniku su, u slučaju ne plaćanja izrečene novčane kazne po pokrenutom prekršajnom postupku, uskraćena i druga prava (registracija motornog vozila, izdavanje vozačke dozvole, učešće na javnom tenderu itd.) jer članom 41. Zakona o prekršajima BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 41/07 i 18/12) je propisano koje su posljedice upisa kazne u Registar novčanih kazni i to dok se ne plate sve novčane kazne i troškovi koji su evidentirani u Registru novčanih kazni.

Prema tome, samo pravilnim obračunom zakonima propisanih poreznih davanja, te urednim i blagovremenim prijavljivanjem i plaćanjem istih, obveznik postupa ispravno i zakonito, te na taj način onemogućava nastupanje drugih definisanih radnji kao što su: dodatni razrez u postupku pokrenute kontrole, koji pored glavne i sporedne obaveze (kamate) neminovno povlači i obavezu pokretanja prekršajnog postupka na odgovarajući način, a od strane službenog lica UIO koje je bilo ovlašteno za provođenje postupka kontrole kod datog obveznika.